

299. Van Dale, de letter G (3)

1. Gens de lettres zijn letterkundigen, schrijvers. De genlocatie (Jaarboek 2008) is een zekere lokalisatie van de genen. Gentiobiose is een bestanddeel van gentianose en van amygdaline, dat voorkomt in bittere amandelen, waarin het is gebonden aan benzonitril. De gentle hint (lichte wenk) was de aanleiding tot een gentleman's (gentlemen's) agreement, het herenakkoord. De genua(fok) reikt tot voorbij de mast. Waar vind je nog genuïne genuïniteit? Het genus irritabile vatum is het prikkelbare dichtersgeslacht. Hoe ziet je wereldbeeld eruit: geocentrisch of heliocentrisch? De hyacint is een geofyt. Genadebrood eten is behoorlijk vernederend.

2. Dat zijn pas Genovese (Genuese) lekkernijen. Hij kreeg voor zijn proefwerk een genadezes. Krent en bikini zijn geoniemen. Het Georganiseerd Overleg is een in 1919 ingesteld overlegorgaan dat zaken betreffende de rechtstoestand van personeel in rijksdienst behandelt. Geostationaire satellieten staan schijnbaar stil (ten opzichte van de aarde: denk aan een satelliet in een geosynchrone baan). Een gepard is een jachtluipaard. Hij was een gepassioneerd schaker. Je moet te gepasten tijde ten tonele verschijnen. Ik voelde me zwaar gepiepeld. Je moet de Belgisch-Nederlandse geplogenheden maar kennen ... Geprivilegieerd is bevoorrecht.

3. Het potlood was fijn gepunt. Een medisch student (en een coassistent in zijn coschap) moet alle geraamtebeenderen kunnen benoemen. Hij zat geramd (gebeiteld). Een gerant beheert een hotel. Hij sloeg erop als de duivel op Gerard (die moet de duivel dus wel hebben...) Een gerbil heeft lange achterpoten. Beschrijf eens de taken van het Internationaal Gerechtshof, het Europees Gerechtshof en het Hoog Militair Gerechtshof. Je moet je kleren in gereedheid brengen, klaarhangen. Waar behoren u en uw huisgenoten toe: de Nederduitsch Gereformeerde Kerken, de Christelijke Gereformeerde Kerk, de (vroegere) Gereformeerde Kerken in Nederland, de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt, de Christelijke Gereformeerde Kerken of de Gereformeerde Bond (in de voormalige Nederlandse Hervormde Kerk)?

4. In dat geval bent u gereformeerdebonder. Een verkorting van gereformeerde gemeenten is gergem. Met hun eigen gerij werd het timmermansgerie vervoerd. Geritsel kan ook gesjacher zijn. Gierige Gerrit liep met zijn gerrit te koop. De pastoor werd voor Ome Gerrit uitgescholden, maar die dacht: ik heet wel Gerrit, maar ben gekke Gerrit niet. Geraniol is een naar rozen ruikende vloeistof. De gerenoeck is de giraffengazelle. Die volle neven zijn dus germain. Geschrankt en staggered zijn synoniemen in de chemie. In een muzikaal-literair gesamtwerk komen kunsten samen. Spreekwoord: zo gewonnen, zo geronnen.

5. Geschwärm is overdreven voorliefde (gedweep). Een gesjiewes is een braaf mens. Gesjochten ben je er slecht aan toe. De gonade vormt geslachtscellen. De gestalt is meer dan de som der delen. Houdt je gesteggel nooit op? Was zij contactgestoord? De zwaar gestreste manager leed aan stress en vertoonde stresssymptomen. De ijsheiligen Pancratius, Servatius en Bonifatius zijn de drie Gestrenge Heren. Het gesundes Volksempfinden is het gezonde gevoel van het volk. De ketoeba is bij joden het huwelijkscontract, de get de scheidingsakte. Ben je van lotje getikt, of getroebleerd, niet goed bij je hoofd? De getruukte voetballer kende alle trucjes. Bij gettotaal zou een koppelteken niet misstaan. De twee getuigen-deskundigen (GB) dropen af.

6. Getweeën bereiken we meer. De Geünieerde Gewesten hadden de Unie van Utrecht gesloten. De geünieerde Grieken (leden van de Griekse kerk) zijn verenigd met de rooms-katholieke kerk. We dronken geus (geuze, geuzelambiek) en zongen geuzenliederen. De GeV is de giga-elektronvolt. Een casestudy (casestudie) is een gevalstudie (GB). Een p.i. is een penitentiare inrichting. De clanleider werd na het lijf-aan-lijfgevecht gevangengenomen en heeft nog jaren gevangengezeten. Als je gevat bent, ben je ad rem (ad remmer, ad remst).

7. Dat gesodemieter moet uit zijn! De arrivé was een gegoede vijftiger (50'er). De gestadig vallende regen hield niet op. De getijbeweging was goed merkbaar in het getijdenlandschap. In literaire taal heet gevederte ook wel geveert. Gevelouteerd papier is fluweelachtig (velouté). De geest geven is het leven prijsgeven. Gevieren hebben wij het gevierd. Ecartelé (tegenwoordig ook: É) en sautoir in de heraldiek is schuin gevierendeeld. Wat moet al dat gevlag op die strontschuit? Epea pteroënta zijn gevleugelde woorden. Ze wil bij me in het (GB) gevlug komen? Daardoor voel ik me behoorlijk gevlid. De klus werd met kunst- en vliegwerk geklaard. Anesthesie is een soort van gevoelloosmaking.

8. Bij een vertaling spreken we van Shakespeare in een Nederlands gewaad. Gewafelde producten zijn gegaufreerd. Het gewik en geweeg hield niet op, het geweeklaag ook niet. Ahimsa betekent geweldloosheid. Een halfopen gewelf houdt het midden tussen een open en een gesloten gewelf. Het aards gewemel is de ijdele bedrijvigheid der wereld. De Zeven (zeven) Verenigde Gewesten vormden de Republiek der Verenigde Nederlanden. Het Brussels Hoofdstedelijke gewest ligt onder vuur. Je zult maar een geweten als een hooischuur hebben.

9. Druppelsgewijs kan nooit cortègegewijs zijn. Zij telden het gewolde vee. Mijn toorn zal u geworden. Hij was een gewoontedier en zelfs een gewoontedrinker. Het (de) synovia is het gewrichtsslijmvlies (gewrichtssmeer); ontsteking eraan is synovitis. Gewrichtsverstijving is ankylose. Gewriemel vind je bij dieren, gefriemel bij nijvere mensen. De gewürztraminer is een kruidige witte wijn uit de Elzas. Ook een gezagsvacuüm geeft een ontbreken weer. Een gezegdezin is een predicaatszin. Hou op met dat gezeik. Een Bijbelkring was een huiselijke bijeenkomst tot stichting en studie. Agaporniden (enkelvoud: agapornis; lovebirds) zijn inséparables (gezelschapsvogels). Een muziekstuk kun je à vue spelen.

10. Een nikab is een gezichtssluier. Zij was konings- en Oranjegezind. De Gezinsraad geeft adviezen aan de overheid. Ook in gezinstelling (zo ook: gielerstaal) zou een koppelteken niet misstaan. Onze gezins-bv (Jaarboek 2007) heeft het jaar positief afgesloten. Toen probeerden ze het met gezondbidden. Een gezondheidskordon wordt om een besmette plaats getrokken. De gezondheidstoestand is de salubriteit. De g.g.d. is de grootste gemene deler; de GGD is de Gemeentelijke Geneeskundige Dienst. De ghibil is de hete woestijnwind in Noord-Afrika. Ghi is geklaarde boter (GB, uit het Hindi; VD: ghee). GHC is de genormeerde valuta-aanduiding voor cedi (de munteenheid van Ghana). Een ghazel(e) is een van oorsprong Perzische dichtvorm.

11. Het GHB (ook: GBH) is het gammahydroxybutyraat (gammahydroxyboterzuur), een partydrug. De afkorting van gigahertz is GHz. Het giallo antico is goudgeel marmer afkomstig van bouwwerken uit de oudheid. Piëzografie is synoniem aan giclee. Een gibus is een hoge hoed, een giberne een patroentas. Een gieg is een gigabyte (afgekort: GB; vergelijk gigabit: Gb). De gieren van de Nieuwe Wereld vormen een afzonderlijke familie. Hij is zo parcimonieus (gierig) als het graf. Gerstuitslag is miliaria. Gies is overtollig lood aan een pas gegoten letter. Een gieser wildeman (Jaarboek 2009) is een fijne soort van stoofpeer. De ggz is de geestelijke gezondheidszorg. De ghazidsja is de heilige oorlog van de moslims tegen de ongelovigen.

12. Een giacomettifiguur is een zeer langgerekte, magere figuur. De voorhoede was een ware gideonsbende. Een internationale standaard voor uitwisseling van bewegende beelden is de GIF, graphics interchange format. Goeie Mie was de Leidse gifmengster. Een poisonpill (gifpil) is een beschermingsconstructie tegen een vijandige overname. Gifsumak is poison ivy. Vis moet zwemmen, zegt een bekend spreekwoord. De GIFT (gameta intra-fallopian transfer) is een bevruchtingstechniek. De afkorting van gigawatt is GW.

Rein Leentfaar